

JIGAR SIRROZI BILAN OG'RIGAN BEMORLARNI PARVARISH QILISH

*Farg'ona shahar Abu Ali Ibn Sino nomidagi
Jamoat salomatligi texnikumi
Maxsus fanlar kafedrasi o'qituvchisi
Abdulhamidova Xumora*

Annotatsiya: Ushbu maqolada “Jigar sirrozi bilan og‘rigan bemorlarni parvarish qilish” haqida aytib o‘tilgan va muallif tomonidan muhim tavsiyalar berilgan.

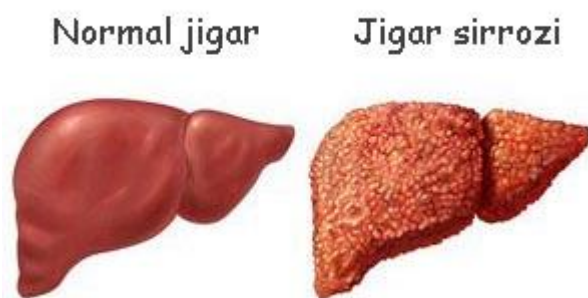
Kalit so'zlar: diyet, antibiotik, jigar ensefalopatiyasi, sariqlik, individual yondashuv.

CARE OF PATIENTS WITH CIRRHOSIS

Annotation: This article discusses “Care of patients with cirrhosis” and provides important recommendations by the author.

Keywords: diet, antibiotic, hepatic encephalopathy, jaundice, individual approach

Jigar sirrozi bilan og‘rigan bemorlarni parvarish qilish qat'iy parhezga rioya qilish, shifokor tayinlagan dori-darmonlarni o‘z vaqtida berish va gigiyenani qattiq nazorat qilishdan iborat. Bu jarayon kasallikning og‘irlashuvini oldini oladi va bemorning hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi.

Quyidagi asosiy qoidalarga amal qilish muhimdir:

Ovqatlanish va Parhez (Diyeta)

Taqiqlangan mahsulotlar: Spirtli ichimliklar qat'iy man etiladi. Yog‘li, qovurilgan, dudlangan, achchiq va tuzli taomlar, konservalangan mahsulotlar jigar faoliyatini og‘irlashtiradi.

Tavsiya etilgan mahsulotlar: Yog‘siz go‘sht (qaynatilgan), oq baliq, tvorog va sut mahsulotlari, bug‘da pishirilgan sabzavotlar, bo‘tqalar tavsiya etiladi.

Rejim: Kuniga 5-6 mahal oz-ozdan ovqatlanish kerak. Shishlar (astit yoki qorin

dam bo‘lishi) kuzatilsa, iste‘mol qilinadigan tuz va suyuqlik miqdorini qat‘iy cheklash lozim.

Dori-darmonlarni Nazorat qilish

Bemor qabul qilayotgan har bir dori (ayniqsa, og‘riq qoldiruvchi yoki antibiotiklar) jigar orqali parchalanadi. Shifokorning ruxsatsiz yoki ko‘rsatmasiz hech qanday dori berish mumkin emas.

Vitamin komplekslari va shifokor tavsiya etgan gepatoprotektor (jigarni himoyalovchi) vositalarning o‘z vaqtida qabul qilinishini kuzating.

Shaxsiy Gigiyena va terini parvarish qilish

Sirrozda ko‘pincha teri qichishi kuzatiladi. Bemorni qashinishdan saqlang, tirnoqlarini qisqa qilib oling.

Terini tinchlantiruvchi, alkogolsiz va xushbo‘y hidsiz kremlar yoki shifokor buyurgan malhamlarni surting.

Yotoq yaralarining oldini olish maqsadida to‘shaklarni doim tekis, quruq va burmalarsiz saqlang. Bemorni vaqti-vaqti bilan yonboshlatib turing.

Psixologik va jismoniy qo‘llab-quvvatlash

Kasallikning oxirgi bosqichlarida bemorda asabiylashish, uyqu buzilishi yoki xotira pasayishi (jigar ensefalopatiyasi) kuzatilishi mumkin. Bunday vaziyatlarda sabrli bo‘lish, xonani tinch va yorug‘ saqlash talab etiladi.

Og‘ir jismoniy mehnat taqiqlanadi, ammo toza havoda sayr qilish va yengil mashqlar tavsiya etiladi.

Shoshilinch Alomatlar (Darhol shifokorga murojaat qiling)

Qorinning tez shishishi (astit belgilari).

Qon qusish yoki qora rangdagi suyuq ich kelishi (me‘da-ichakdan qon ketish alomati).

Teri yoki ko‘z oqsilining keskin sarg‘ayishi (sariqlikning kuchayishi).

Bemorning hushdan ketishi, tutilishi yoki haddan tashqari uyquchan bo‘lib qolish

Jigar sirrozini davolash va parvarish qilish jarayoni individual yondashuvni talab qiladi. Kasallikning og‘ir yoki so‘nggi bosqichlarida, shuningdek, organ ko‘chirish

amaliyoti talab etilganda, tibbiy yordam va mutaxassis maslahati o'ta muhim hisoblanadi.

Jigar sirrozi uzoq vaqt davolanadi, kasallik zo'rayganda bemorni darhol kasalxonaga yotqizish kerak. Parhezga qat'iy rioya qilish.

Jigar sirrozi - belgilari, sabablari va davolash.

Jigarning shikastlanishiga nima sabab bo'lsa, uni davolash kerak. Spirtli ichimliklarni butunlay to'xtatish kerak.

JIGAR SERROZINI ANIQLASH VA DAVOLASH

Jigar sirozidan shubhalansa, **shifokorga murojaat qilish tavsiya etiladi**, chunki erta aniqlash va davolash muvaffaqiyatli natijaning kalitidir.

Jigarning shikastlanishiga nima sabab bo'lsa, uni davolash kerak. Spirtli ichimliklarni butunlay to'xtatish kerak. Gepatitni dori vositalari bilan samarali davolash muhim.

Jigar sirrozi uzoq vaqt davolanadi, kasallik zo'rayganda bemorni darhol kasalxonaga yotqizish kerak. Parhezga qat'iy rioya qilishning ahamiyati katta .

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Y.I.Arslnov, T.A.Nazarov , A.A. Bobomurodov Ichki kasalliklar
- 2.SH.M.Rahimov, F.K.Gaffarova , G.A. Ataxodjayeva Ichki kasalliklar
- 3.Qosimov E. Y. va b., Ichki kasalliklar propedevtikasi. Toshkent, 1996.
- 4.Internet saytlari:

<https://uz.m.wikipedia.org>

<http://navoidsenm.uz/yangiliklar>